

המרαιין: ד"ר מישת דוד, רוח' נגארה 6, חולון

הנושא: העפלת וקליטה של יהודי סוריה ולבנון בארץ

המראיין: אריה כהן

תאריך: 1.11.99

ש. אבקש מכם בשלב הראשון לספר קצת על היציאה מדמשק. אני מבין שנולדת בدمشق. ספר קצת על האווירה, על התנאים. אני מבין שהרב חמרה היה אז. ת. אנחנו יצאונו מדמשק ב-1992 לכיוון אמריקה, אחרי שהחניל המשא ומונע עם ישראל וסוכם שسورיה תנו ליהודים לצאת מהמדינה אבל רק לכיוון אמריקה. אולי תיירים. הגיעו לאלה"ב.

ש. אסור היה לנו להוציא שום דבר.

ת. יצאונו בתור תיירים, בלירכוש, בלי שום דבר. רק 1,000 דולר כל אחד יכול היה להוציא. מקסימום אלף דולר ליחיד. לא יותר מזה.

ש. אם זו הייתה משפחה של 5 נפשות אז 5,000 דולר.

ת. כמו שהיה מותר לכל אזרח סורי. אולי אזרח סורי יכול להוציא יותר, אבל אני לא בטוח בזאת.

ש. למדת והתנקת בدمشق.

ת. כן. למדתי כמו כל אחד אחר. ניגשתי לבחינות בגרות, התקבלתי לאוניברסיטה בלטקיה, בגבול הצפוני בסוריה. למדתי שם רפואי וסיימתי את לימודי הרפואה. אני הייתי הראשון שישים שם את הלימודים, כי בדרך כלל היהודים לומדים או בدمشك או בחאלב.

ש. מה זאת אומרת אתה הראשון שהצליח למדוד בלטקיה?

ת. כי בדרך כלל לא היו מקבלים לשם. זאת הייתה אוניברסיטה חדשה, אולי 20 שנה, מאז מלחמת יום כיפורפתחו אוניברסיטה חדשה ובדרך כלל לא היו מקבלים יהודים, כי גם אין יהודים באזורה הזה. אני הראשון שהחטbulkתי לשם והייתי היהודי הבוגר הראשון. אחר כך נכנסו עוד סטודנטים למדוד שם.

- ש. ב-1992 המשפחה מחליטה...
ת. אמא שלי זיל לא רצתה לנסוע, היא ואבא שלי נשארו שם. אחיותי הייתה כבר בארץ.
היא נסעה לפני 5-4 שנים לארה"ב.
ש. היא ברחה?
ת. לא ברחה. אם בנות היו נסעוות להתחנן בחוויל יכולו לנסוע לארה"ב, אבל לא לישראל.
ש. מישה זה שם המשפחה שלכם?
ת. כן, זה שם המשפחה שלנו.
ש. המוצא שלכם מימים ימימה הוא רוסי?
ת. אין לי מושג. יכול להיות.
ש. מה מקור השם הזה?
ת. אני חשב שזה ספרדי, למרות שהרבה רוסים אומרים שזמן מלחמת העולם
הראשונה אולי המשפחה שלי ברחה בזמן המהפכה ברוסיה לשם. אין לא יודע. אין לנו שום
מקור רוסי.
ש. המשפחה שלכם מזרחי דורות חייה בدمשך.
ת. כן.
ש. במה אבא עסק? מה הוא התפקיד?
ת. אבא שלי סנדלר והוא מוכר נעלים בשוק הנעליים.
ש. גרתם ברובע היהודי?
ת. גרנו ברובע היהודי. שמו של אבא אמין וامي זיל שמה נורה. זו זאת דודתי עיישה. גם
שם משפחתה מישת.
ש. ב-1992 אתם מקבלים עזרה מוהרבר חמלה לעלייה. ספר לי קצת על זה.
ת. אני, כמו כולם, קיבלתי אישור יציאה, דרכון סורי. נסעתו לשגרירות האמריקאית
בدمשך. קיבלתי אישרת כניסה לארה"ב, וזוה של תייר, כמו כל בן אדם. אחרי שקיבلت את
זה עם הדרכו, פניתי לrab חמלה, כי לא היה יכולתי לשלם לעצמי כרטיס שעלה אז 700-
800 דולר. יצאנו לrab חמלה וקיבלו ממנו עזרה בקניית כרטיס.

- ש. רק בנסיבות מיוחדות או עוד משהו?
- ת. רק במקרה שהוא עוזר. לא יכול היה יותר.
- ש. אני ריאינתי את הרבה חمرة והוא אמר לי שהוא עשה הרבה דברים אחרים, ואת אומרת שהוא לא רק עטק בעניין הזה של נתינת קריטיסים אלא בעוראה ממשית, כמו תמיכה במשפחות כל חודש.
- ת. הוא כל הזמן היה תומך. מבחינה זאת אין מה לדבר. הוא היה תומך כל הזמן.
- ש. במשפחה של גס?
- ת. כן. המשפחה שלי זכתה לתמיכה ממנו הרבה פעמים. אני מדבר על התקופה הזאת כשהחלהנו לצעת מסוריה או הרוב חמורה עוזר המון, זה שהוא נתן לי מחיר של קריטיס שהוא המון כספ.
- ש. אז הייתה כבר נשוי?
- ת. לא. הייתה עדיין רווק.
- ש. אתה מגיע בלבד לאורה"ב?
- ת. הגעת לארה"ב בלבד וההורים נשארו בدمשקל, כי הם לא חשבו בהתחלה לצאת. חשבו קצת לחכות, אולי זה לא מתאים בשביבים, כי הם היו זקנים. הם רצו אולי למכור את הרכוש שלהם. הם חשבו אולי זה לא בשביבים שם באורה"ב, שזה קשה באורה"ב. זה לחת להם זמן, הם התמהמו, אני מגיע בלבד לאורה"ב, לב羅וקליין.
- ש. מי טיפול לך שם?
- ת. גם שם קיבלתי עזרה מהקהילה הסורית, הוועד של יהודי סוריה ממש עוזר לי שם.
- ש. מה שנקרא "ביקור חולדים".
- ת. ביקור חולדים וארגוני אחרים של היהודים המקומיים שם, הקהילה.
- ש. מה קיבלת? דירה?
- ת. עוזרו לי בשכירת חדר. עוזרו לי לחפש עבודה.
- ש. כבר הייתה רופא מוסמך.

ת. כן, אבל אני לא עבדתי בתחום שלי כי הייתי צריך לעבור מבחנים בארץ, כדי לקבל רישיון עבודה רפואי. בסוריה כבר עברתי את כל הבדיקות ועבדתי שנתיים בארץ בבית חולים בדמשק.

ש. אתה מגיע לברוקלין, מקבל עזרה בדיור. כמה זמן הייתה שם?
ת. הייתה בארץ שנה וארבעה חודשים. בהתחלה לא הייתה כל כך עלייה הארץ. גם חיכיתי להורים, כי דאגתי שלא יקרה שם ישמעו שאני בישראל והשלטונות לא יתנו להם לצאת. גם דאגתי שלא יהיה קשר אתכם, כי אין קשרים בין ישראל לسورיה.

ש. מה עשית במשך שנה ורבע?
ת. עבדתי קצר ולמדתי קצר וטיילתי כמה שאפשר.
ש. כל זמן השהייה שלך הקהילה המקומית עזרה לך?
ת. קצר עבדתי ועזרתי לעצמי לקראות הסוף. בהתחלה עזרו לי, לא עבדתי במקצוע שלי, עבדתי במקצועות אחרים. עבדתי אצל רוקח, עבדתי כל מיני עבודות מזדמנות בשבייל להתרנס.

ש. בסוף מגיע המצב שאתה כן יכול להגיד הארץ. מה גורם לך להחליט שאתה כן עולה לארץ. איזה תנאים התבשלו?

ת. אני חושב שהתחלה חשבתי להישאר בארץ אבל ידעתי שבסוףו של דבר כמו שאני אשאר שם בסופו של דבר אני מגיע לארץ, כי יש לי גם אחיות וגם אמא שלי זיל רצתה להגיע כל הזמן לארץ ישראל, היא לא רצתה להישאר בארץ, היא בכלל לא חשבה על אמריקה. וגם אני בעצמי הגיעתי למסקנה שחבל על כל דקה. שזאת התחלה לא נוכנה להתחיל שם, לנגדל ילדים שם.

ש. הייתה גם בעיה לקבל רישיון לעסוק ברפואה בארץ.
ת. כן, אבל אם הייתי רוצה לעבוד היהודי יכול. חברים שלי שנשארו שם עשו זאת זה. עם קצר רצון עם קצר לימודים, עם קצר השקעה אתה יכול לעבור את הבדיקות. זה לא סוף העולם. אבל צריך לחשב איפה אתה בסוף רוצה להיות ולהישאר – שם או כאן.
ש. המטרה שלך הייתה להגיע הארץ.

ת. אמרתי שאין לי מה להזכיר. התחרתני בברוקלין עם בחורה ממשפחה סוויד. ואז החלטנו לעלות לארץ. שמה של אשתית שרה.

ש. אתה מתחנן ואני מחליט לעלות לארץ. בשלב הזה שבו אתה רוצה לארץ, למי אתה פונה?

ת. פניתי לsocננות באראהייב שישבו במנהטן.

ש. נסעת לשם ואמרת שאתיה רוצה לעלות לארץ?

ת. כן. אמרו שאין שום התנגדות. זה היה בשמחה. הם עזרו לי המון. אני היכרתי אותם עוד לפני זה, כשהם באו אלינו והציגו את עצם והציגו ודייברו אצנו.

ש. אם תוכל להרחיב קצת בעניין הזה. אני ריאיינתי אנשים מועוד יוצאי سورיה שיצאו לאראהייב להביא אנשים לישראל, כמו יוסף קלש שמספר שהיה פעמיים או שלושם, והוא שם כמובן עוד כמה אנשים כמו ברלב והיו גם אנשי Socננות כמו חביב קצב. ספר לי על העניין הזה של הניסיון לשכנע, להשפיע עליהם לבוא לארץ. מי ביקר אצלך? האם בבית ביקרו?

ת. אני היכרתי אותם כשהגינו. מההתחלה היכרתי אותם ודיברתי אתם וגם עוזرتם לאנשים. בוגל שדיברתי אנגלית והוטה והלבתי עם הרבה אנשים לבתי חולים וגם לsocננות כדי לתרגם להם ולעזר להם לעלות לארץ, אז לא הייתה בעיה. ישראל סורוק, שהיה ראש שליחי הסוכנות היה שם והכיר אותו. היה רואה אותו ואומר: הנה מישה זוד הגיע. היה מאוד מכבד אותו. הרבה פעמים טילפן אליו והלכתי ועוזרתי להם שם. למשל אירגנו לדבר עם יהודים בבית הכנסת או הייתי הולך אתם ודיברנו, בסופו של דבר אני משוכנע לעלות. אין מה לעשות. הגיע הזמן.

ש. מי היה שם הפעיל המרכזי מצד הסוכנות? הזכרת את ישראל סורוק. היה שם עוד בחור אחד ששמו יוסי שרנא. גם הוא היה אצלך בבית?

ת. כן. הוא היה אצללי מספר פעמים וגם הכיר אותו. כשרציתי לעלות לארץ טילפנתי אליו. כשהחזרים שלי רצו להגיע לארץ, הרמתי טלפון לירושלים והוא אמר לי: אין בעיה. הם יגיעו לטורקיה, יוכנסו לשגרירות ואני אניד בשגרירות שם אבא ודודה שלך, ועל המיקום יקבלו אותך. הוא עוזר הרבה. הוא גם היה אז פעיל מרכזי.

- ש. מה הייתה הפעולות של יוסף קלש?
- ת. הוא הגיע לארה"ב ודיבר עם האנשים בשפה שהם מבינים. הוא סיפר מה שקרה בדיק, מה הגיע להם, איזה עזרה קיבלו, מה הבעיות כאן, מה התנאים בארץ, מה החיבוי ומה השלילי בארץ.
- ש. אתה מצאת הבדלים בגישה? למשל קלש דיבר בזורה אחרת? היה לו שיטת עבודה אחרת? אנשי הסוכנות עבדו בשיטה אחרת?
- ת. אני לא מצאת שום הבדל.
- ש. קלש היה נכנס לבתים לדבר עם האנשים?
- ת. כן. חלק לבתים ודיבר אתם. דיבר אתם גם בבית הכנסת. אני זוכר שהיו כמה אנשים שהוא ביקר אותם, קרובי משפחה שלו. יכול להיות שהוא לא הצליח לשכנע הרבה אנשים. אני לא יודע בדיק מה הסטטיסטיקה, מי הצליח יותר, קלש או הסוכנות. אני חושב שמי שהשתכנע זה מי שבמקור חשב על ארץ ישראל. אבל היה עוד דחיפה קטנה מצד קלש או הסוכנות, אז אותו אדם נסע בעצמו לשגרירות או לסוכנות.ABA של אשתי כמעט קיבל גרייך בארה"ב. הכירו בו כפליט. גם אני הכירו בי כפליט פוליטי שם.
- ש. בעצם הכירו בכל העולים מסוריה כפליטים פוליטיים.
- ת. כן, כל אזרח שגיע ממדינה דיקטטורית לארה"ב מקבל אורה, מקבל עזרה.
- ש. אתה רוצה לומר שכשהגעת לארה"ב קיבלת אפילו גם אישור עבודה? גרייך?
- ת. לא גרייך. Employment authorization, שזה אישור עבודה. יש לך מספר בביטוח הלאומי, אתה משלם מס. יש לך כל החובות וכל הזכויות של אזרח אמריקאי, בארה"ב. לא ממש אזרח. מהهو זמן, עד שאתה מקבל אזרחות. אתה יכול להגיש בקשה למחלקה ההגירה כמו עולה חדש. בסוף השנה אתה ניגש למחלקה ההגירה ומתקבל גרייך. זה באופן אוטומטי.
- ש. אתה בטח נתקלת בעבר כמה אנשים מאנשי הסוכנות. איך לדעתם הם הצליחו לשכנע אנשים? אלה שרצו להגיע קבלו דחיפה קטנה של שכנו וזהו. אבל אלה שלא כל כך רצו להגיע.

- ת. אין לי מושג מה היה בדיק. למשל אליו בREL אמי זוכר שהיה עבר מבית לבית. הוא היה שואל כל אחד מי אבא שלו, מי אמא שלו. הוא הכיר הרבה אנשים. הוא נכנס אליהם הביתה, שותה אתם קפה, היה מדובר אתם, מספר להם מה התנאים ואיזה עוזרת קיבלו כשהיגיעו לארץ. היה ממש פעיל. עבר מבית לבית.
- ש. במחקר שלי מצאתי שהיה איזה שהוא עימות, סכטוק קטן בין אנשי הוועד מהה, הדמשכנים, כמו קלש, ובין אנשי הסוכנות. אתה חשת את זה?
- ת. אני לא חשתי את זה.
- ש. הרגשת שיש שם שיתוף פעולה, עבודה שנעשית.
- ת. אני חשב שהיה שיתוף פעולה. אני לא יודע אם היה שיתוף פעולה ממש, אבל אני חשב שהיה. אני לא הרגשתי שיש עימות, אני באופן אישי לא הרגשתי. אולי אנשים אחרים הרגישו אבל אני לא הרגשתי.
- ש. אתה רופא, ואני יודעת שפרופי בויקס זיל הגיעו לשם. ריאיינטי עוד כמה רופאים שהגיעו ארצها והם אמרו לי: כן, ישבנו אותו. אתה יכול לתאר לי את הפגישה הזאת?
- ת. אני זכר אותו. פרופי בויקס ישב אתנו בכיתה של אלף, שהיה שייך לאיזה ארגון ציוני, מני בית כנסת שהיה שייך לקהילה הסורית בברוקלין. הוא בא אלינו. הוא נאם שם לפניינו באנגלית רהוטה, הוא דיבר ממש יפה. הוא דיבר לכלום. שאלנו אותו די הרבה שאלות והוא ענה. היו בערך 30 אנשים, גם רופאים וגם אנשים רגילים. הרופאים היו הרוב, 20-25 היו רופאים ורופאים ואנשים אחרים.
- ש. כמה מבין הרופאים והרופאים האלה הגיעו בסוף הארץ לדעתך?
- ת. פחות מרבע מהם. בערך 8-9 רופאים ו-3-4 רוקחים שהגיעו ארצها. אם היו כ-40 איש בפגישה הזאת אז הגיעו בערך רביע, כ-10. אם יש היום 10 רופאים ו-2 רוקחים אז 12 בני אדם הגיעו מתחם ה-40, מהעליה האח特朗ה.
- ש. מה הסביר לכם פרופי בויקס.
- ת. הוא הסביר לנו שיש לעבור בחינות וכמו כל עליה חדש שמניע לארץ צריך לעبور בחינה שיכולה להתקיים או באנגלית או ברוסית או ברומנית. אין בערבית. ויש כמובן

בעברית. מי שמכן לענות על הבדיקה באנגלית, בשמחה. אני מאללה שנבחןתי בבדיקה
באנגלית, למרות שהייתי באולפן לעברית בארץ'יב.

ש. זאת נקודה מעניינת. הייתה לכם אפשרות ללמידה עברית בארץ'יב.

ת. כן. הטוכנות עשו לנו אולפן שם והיתה לנו מורה ששם רחל שעבדת שם. היא
לימדה אותנו. אני הייתה בכיתה מתקדמות, שנקרה אולפן די. קצר הבנתי עברית וגם
התפלلت בעברית. היה לי קצר בסיס בעברית. כשהאתני לארץ אמרו שהרופאים יכולים
להיבחן באנגלית. היה לי קשה בעברית אז החלטתי להיבחן באנגלית ועברית את הבדיקה.

ש. כל מירצה ללמידה באולפן, לאו דוקא רופאים, יכול היה לבוא וללמוד?

ת. יכולים יכול לבוא לאולפן. בכיתה שבה למדתי היו הרבה יהו ורופאים. היינו
אולי 4-3 רופאים.

ש. בכל השנים האלה מ-1992 עד 1996 היה שם אולפן?

ת. אני חשב שב-1993 נסגר האולפן, כי בזמן הعليיה הראשונה רצוי לרכז את העולים.
אחריו שעלייתי שמעתי שאין יותר אולפן. אני עלייתי בינואר 1994.

ש. אתה מגיע עם אשתק' וудין אין לך ילדים. מה קורה אתה פה בארץ? אמרת
שמהסוכנות עזרו לך. במה הם עזרו לך שם בארץ'יב?

ת. נתנו לנו כרטיסי טישה לארץ. אם היה לנו מטען יותר גודל הם עזרו בזה. עליינו
למטוס ולא שילמנו אגרה אחת. בשדה התעופה הארץ שלחנו לנו אנשים שקיבלו אותן.

ש. מי?

ת. אני לא זוכר את שמו של הבן אדם שהגיע אלינו. זה היה אדם מטעם הסוכנות. הוא
לקח אותנו לבית מלמן ברמת אביב, שזה מעון עולים.

ש. כשאתה אומר אותנו, האם הייתם קבוצה?

ת. לא. אני מדבר עלי ועל אשתי. באותו מטוס הגענו רק אני ואשתי. לקחו אותנו
ישירות לבית מלמן, שזה מעון עולים. נתנו לנו חדר שם ונשארנו שם בערך שנה. אכלנו
ושתינו גם למדנו שם. אשתי הלכת לאולפן. אני הייתה קרוב מאוד לאוניברסיטה שם
והיתה לי הזדמנות ל��וף לאוניברסיטה לדיוון, לספרייה, ללמידה שם, להתכוון לבדיקה.

- ש. כבר הייתה לך תכנית לבחינה?
- ת. כן. חשבתי מיד שאני קרוב לאוניברסיטה ואני יכול ללבט ולעין בספרים שם. אין לי שום בעיה להיכנס לשם ונכנסתי לשם כמו כל סטודנט.
- ש. נחשבת כסטודנט?
- ת. לא נחשבת סטודנט אבל נכנסתו באופן חופשי לספרייה. עד היום יש שם ספרייה ענקית בחוג לרפואה. עיינתי בספרים, למדתי, התכונתי.
- ש. כל השנה שהיית שם הייתה לך תכנית לימודים מטעם משרד הבריאות? אמרו לך שאתה צריך להיבחן על אי, בי, גי?
- ת. כן. אמרו לי שאם אני רוצה יש קורס בחינוך בתורה עליה חדש, כמו כל עליה חדשה שmagigע מכל מקום בעולם. אני לא השתתפתי בקורס כי לא היה לי זמן. אמרתי שלשלושה חודשים אני אתכוון בלבד. אני יודעת מה הם רוצים בדיקוק. יש בחינה ואני אגש לבחינה והלכתי בלבד.
- ש. הדריכו אותך לקרואת הבחינה?
- ת. אמרו לי על מה שמים את הדגש ולמדתי והתכונתי וניגשתי לבחינה, שנערכה בגין התערכותה, שם נערכות הבדיקות לרופאים עולים.
- ש. כמה היו אותך מהulosים מסוריה?
- ת. היו שניים. אני עוד אחד, דיר חסאה. הוא גם גר בתלולן. הרוב גרים כאן. עברתי את הבדיקות וקיבلت תשובה תוך 3 חודשים.
- ש. متى קיבלת הסמכה כרופא?
- ת. בינואר 1995 הייתה לי תעוזת רופא ישראלי.
- ש. מה עשית בכל הזמן הזה עד שקיבלת את התעוזה?
- ת. עבדתי קצר, היו לי קצת עבודות מזדמנות לא בתחום הרפואה בכלל.
- ש. متى נולדת?
- ת. ב-1965. ב-1995 אני בן 30.
- ש. אני רואה שאתה במידים. למה? מה זאת אומרת?

- ת. כי אני חייב לשרת שירות חובה מקוצר. ראו שאני נשוי עם 3 ילדים. כשקרוו לי כבר הייתה י עם ילד ואמרו לי שיזחו לי בעוד שנה, ואז עוד ילד נולד. בסוף הגיע הזמן והלכתי לשרת שנתיים שירות סדר.
- ש. בשלב הזה שבו אתה לומד ועובד מדי פעמיים בעבודות מזדמנויות, נפגשת עם אנשי הוויד, כמו קלש? האם הם באו אליך? דיברו אתך?
- ת. אני הלכתי אליהם מספר פעמים, לרוח' ראש פינה 3, ודיברתי עם יוסף קלש.
- ש. במה הם עזרו לך?
- ת. עזרו לנו. היה סיוע מצדם. אני לא זכר בפרט פרטיים, אבל עזרו לי. שאלו מה הבעיות שלי? מה חסר לי? לקנות דברים לביתי? עזרו לי. אני באמות לא זכר בכמה עזרו.
- עזרו לי בקניית ציוד, הדרכו אותי. לא הייתי צריך עזרה בשכר דירה כי תיתתי בבית מלמן. הייתה לי משולם ממשו סמלי כ-400-350 שקל בחודש.
- ש. הייתה לך זכאות לחיות שם בבית מלמן.
- ת. הייתה לי זכאות לחיות יותר משנה אפילו. מהסוכנות אמרו לי שאני יכול להישאר במידה ואני לא מסתדר, לא קונה בית, אני יכול להישאר שם בלי בעיות.
- ש. אפילו מעבר לזמן? מה היה הזמן החוקי?
- ת. אני חושב ש-9 חודשים עד שנה. אבל אם הייתה נושא לא הייתה בעיה בכלל.
- ש. אותה עובר את הבדיקה, אבל בשלב כלשהו אתה גם קונה דירה.
- ת. קניתי דירה בחוילון. אני הגעתו למדינה בלי כסף למען האמת. לא היה לי כסף בכלל. אולי רק כמה אלף דולרים זהה מעט מאוד. באתי לכាបן וחיפשתי דירה והדירה הכיכתנית עלהה -120-130 אלף דולר. עוד כשהיינו בבית מלמן אשתי הייתה בהריוון. כשהעברנו לדירה הזאת שקנונו בחוילון, בת שניים וחצי חדרים, דירה קטנה, שעלה 105 אלף דולר, אשתי שוב הייתה בהריוון.
- ש. מי עזר לך בעניין הזה?
- ת. קיבלתי משכנתא ממשרד השיכון בירושלים, דרך חביב קצב.
- ש. דיברת אותו אישית?

ת. לא. כמו כולם. חיפשתי את הזכאות שלי בبنק ועשיתי בקשה לזכאות למשכנתא, עשו לי זכאות ואמרו שmagui לי 70 אלף דולר מותוך 105 אלף דולר שעלהה הדירה.

ש. זה הכל? רק 70 אלף דולר? אני יודע על אלה שקיבלו 90 אחוז מערך הדירה.

ת. אני הייתי נשוי + ילדה ולא עם 4-3 ילדים. אם הייתי עם 4 ילדים היה מגיע לי أولי 100 אחוז מערך הדירה.

ש. זה חלק לפי מספר הנפשות.

ת. כן, כמובן. הבנק נתן לפי מספר בני המשפחה. את יתר הכספי לקחתני למשכנתא רגילה. היו אנשים שהיכרתי אותם וקצת עזרו לי.

ש. ממי עוד קיבלת עזרה? מועעד יוצאי דמשק? מההתאחדות?

ת. מקלט מההתאחדות. מה שסיפרתי קודם.

ש. אחרי כמה זמן הייתה צריכה להתגייס לצבא?

ת. אחרי שלוש שנים מאז שעליית ארצה.

ש. דחו לך ולא הייתה בעיה. ביקשת ודחה.

ת. ביקשתי ודחו שנה, עד שב-1996 התגייסתי. אני משחרר בעוד חודש **משירות סדר**.

ש. ייתכן שתחחותם קבוע.

ת. יכול להיות.

ש. אבא שלך והזודה נמצאים בסוריה ומתי הם מחליטים שהם רוצים לעלות ארצה.

ת. אני כל הזמן דיברתי אתכם, עוד כשהייתי בארץ, גם כשהגעתי לישראל, הייתי מרים אליהם טלפון ואמרתי להם: תבאוו, חבל על הזמן, אל תישארו בלבד שם. בסופו של דבר قولם יעזבו, כי אין רב, אין חי קהילה יהודית, לא נשאר יהוד, בית הכנסת אין אף אחד ולא ייתכן שמשהו יחשוב להתחיל את החיים שלהם, להתחתן ולהביא ילדים ולגדל אותם בין אנשים שאינם יהודים. מה לעשות? כל החיים היו מסורתיים, שומר דת, בקהילה שלנו אחד עוזר לשני, מתחננים אחד עם השני, מגדלים ילדים אחד עם השני. כל הזמן דיברתי אתכם עד שבסוף דבר הם השתקנו וב-1999.8.8 הם הגיעו. הם נמצאים פה רק חודשים וחצי. הם יצאו דרך טורקיה. נסעו ביבשה במשך 42 שעות. הגיעו

- לאיסטנבול. סיידרתי את זה מכאן. דיברתי עם יוסי שרגא והוא עוזר לי מאוד. הוא אמר לי :
- אל תזאג. תגינו לשגרירות ועל המקום הם יקבלו דרכון ואשרות כניסה לארץ ויעלו לארא.
- ש. אנשי הסוכנות ליוו אותן?
- ת. אני בעצמי נסעתי לאיסטانبול, נסעת ב- 7.8.99 ו- 8.8. חיכיתי להם בתחנת אוטובוס מרכזית. היה לי מספר האוטובוס והחברה שבה הם באים. ראייתי אותן מוחכים לי שם.
- ש. למה הם באו דרך טורקיה?
- ת. אבא שלי פחד לטוס במטוס, אז הם ביקשו לבוא ביבשה. דרך חלב, איסקנדון, אנטקיה וממשיכים ישן לאיסטانبול.
- ש. השלטונות הטורקים לא עשו להם שום בעיה?
- ת. שום דבר. הם קיבלו דרכון רגיל, קיבלו ויזה לטורקיה ונסעו ואף אחד לא אמר להם שום דבר.
- ש. כמה יהודים יש עכשווי בדמשק?
- ת. כ-50 בני אדם בערך. יש בערך 4 משפחות גדולות בעיר. משפחת זיעעטי, אוזון, מלאך, אלהיב וחמרה. השאר הם בודדים.
- ש. ממה הם מתפרנסים שם עכשווי?
- ת. יש להם עבודות. הם בעלי רכוש. זיעעטי הוא סוחר. אליו קבריתו הוא מורה בבית-ספר. אבא שלו גם קצב. יש להם עבודה, כולל עובדים.
- ש. יש בינהם ילדים?
- ת. יש כ-10 ילדים בערך.
- ש. הם לומדים בבתי הספר של הממשלה.
- ת. כן. היום אין בית ספר יהודי.
- ש. מה עם בית הכנסת?
- ת. יש בית הכנסת אחד שאבא שלי היה המשמש שלו, בית הכנסת "אלפרנג". הוא פתוח רק ביום שבת. בשאר הימים בית הכנסת סגור, כי איננוין בכלל.
- ש. הם מחליטים לעלות. עלולים דרך טורקיה. מקבלים שם כרטיסי טיסה לישראל.

- ת. בשגרירות קיבלו אשרת כניסה לישראל, וזה של עולה על הדרכו ועלינו על המטוס והגענו לארץ.
- ש. הסוכנות טיפול בהם כמו טיפול בך.
- ת. טיפול בהםיפה מאוד, תוך 3 שעות. הקונסול של ישראל באיסטנבול נתן לנו את כל החתימות, ואחרי שעתיים-שלוש הינו כבר אחראי הכל. זה היה ביום שישי ובשעה 11 יצאו מהשגרירות והם כבר היו ישראלים. הינו 3 ימים בלבד וביום שני עליינו למיטוס.
- ש. מי טיפול בהם? שהייה שלחם למשל?
- ת. הסוכנות שלמה עברום ואני הצבעתי בעצמי, כי אני ישראלי.
- ש. זה היה טיפול למופת.
- ת. אני חשב שהזה מעולה. הגענו ביום שני, 13.8.99. מטעם יוסף קלש ^{הג'ע} מישחו לשזה התupeה לקבל אותם, עליינו על מונית ונסענו למלון "צדון" בתל-אביב ברוח' הירקון.
- ש. למה דוקא שם?
- ת. כי לא היה בית. לא הכנו להם דירה. אני לא הייתי בטוח שהם יעלו לארץ. שרגא אמר לי שהוא במלון הזה, שאמנם היה לא זול, אבל יותר טוב מכלום, הם לא ילנו ברחוב, יש להם מקום. הם מימנו את זה מתוך הכסף שקיבלו. הרו בכניסה לארץ קיבלו כסף 2,000 שקל כל אדם. זה נוראים לכל עולה. אז מכל זה שילמו כל יום 25 שקל. את השאר הסוכנות שלמה. הם היו במלון בערך שבועיים. אחר כך שכרנו את הדירה הזאת כאן ברוח' נג'ארה בחולון והעברנו אותם לכך. יש להם שכנים שגם מדברים ערבית, היא חאלבית. כל יום היא באה לאן וועזרת ומכוonta אותם. יש להם מזל שהגיעו לאן. כל הזמן אני אומר לדודה שלי שם לא היה להם מזל הם נופלים למקום שאף אחד לא מבין מה הם רוצים מהחיכים שלהם והיו סוגרים עליהם את הדלת כמו בית כלא, וכך יש להם ברוח' השם שכנה מאד טובה.
- ש. יש כאן הרבה דמשקאים.
- ת. הרבה דמשקאים. אבל בazel הם נפלו כאן על אשה טובה.
- ש. הם הגיעו בשלב שכל ההטבות שננתנו קודם ליהודי דמשק כבר לא בתוקף. ניסיתם לקבל את זה?

- ת. דיברנו עם קלש, דיברנו עם שרגא. זה מה שנוטנים להם עכשו, כמו לכל עליה.
- ש. את שכר הדירה מממנים להם. לכמה זמן?
- ת. ל-6 חודשים. כל 6 חודשים מחדש את זה. אבל בכלל שם זקנים יכולים לתת להם עד 120, ככה זה לכל עליה.
- ש. ביטוח לאומי הם בטח מקבלים.
- ת. כן.
- ש. ומהذا הם מתפרנסים.
- ת. כן, כי אין להם עבודה אחרת.
- ש. משרד העבודה בחולון מבקרים אצלם?
- ת. לא מבקרים אצלם.
- ש. כי הם לא בקשו גם.
- ת. אשתי דיברה עם מישה שעובדת שם. הם מילאו טפסים.
- ש. הם בטיפול של מחלקת הרווחה וצריכים לעבור תהליך.
- ת. כן.
- ש. נשאל אותך לגבי התחשוה שלך. אחרי שהגעת ועברת את הבדיקות אתה מסיים את הצבע ואבא ודודה שלך פה, איך התחשוה שלך הכללית?
- ת. אני ברוך השם מרוצה, כי כל הזמן חשבתי שחייב על כל שנייה שהם נשארים שם. אני בעצם הייתי כל הזמן מוטרד. כל הזמן דאגתי להם. לא היה يوم שלא חשבתי מה קורה אתם שם בדמשק. גם בזמנים שהיה לי קשה מאד בארץ, הרמתי טלפונים, שילמתי המונ כסף לבזק. כל חודש בערך 500 שקל.
- ש. זה לא קיבלת מימון?
- ת. ממי אני אבקש מימון לדבר עם ההורים שלי? אני אבקש מאנשים שייתנו לי כסףטלפון? אני ואשתי עשינו כל מאץ שהם יבואו לארץ. גם אחواتי טילפונה המון פעמים כדי שיגיעו. בסיכוןו של דבר, אחרי 6 שנים, שיכנעתني אותם.
- ש. אני מתכוון לתהליך הקליטה שלך. אתה מרוצה באופן כללי?

- ת. אני מרוצה מאוד. אני אומר תודה לאל שמשיחו דאג לי כאן.
- ש. אני רואה כאן שלושה אנשים – אביך, זאת הדודה שלך...
- ת. זאת החברה של אמא שלי זיל שהגיעה אתם. היא הייתה חברה של אמא שלי ואמא שלי מסכנה נפטרה שם. היא הייתה מגיעה לדודה שלי וכשהחליטו לעלות לארץ היא גם הייתה בתהlik לצאט מסוריה ויצאה אתם.
- ש. המשפחה של דודה שלך פה?
- ת. אני בן אח שלה. יש לה עוד בני אחים, משפחה גדולה. גם השם שלה מישה.
- ש. תודה רבה לך דיר מישה דוד. שיהיה בהצלחה
- ש. אני אבקש לשאול שאלה אחת את האבא ואת הדודה ואת החברה שלה. אין הם מתקיים פה, מהם הם מתקיים?
- ת. מביתוח לאומי.
- ש. שום הכנסה יותר. רק ביטוח לאומי.
- ת. אין להם שום הכנסה יותר. קשה מאוד להתקיים מזה.
- אני בתור שכנה יודעת שקשה להם מאוד להיות מ-1,500 שקל לכל אחד. מזה אוכלים, מזה שותים, בזה צריך לקנות ביגוד, לשלם חשמל, מים. כל יום זה בקושי מספיק ללחם ותה.
- ש. את השכנה שלהם ואת עלית מהقلب מתניין.
- ת. לפני הרבה שנים, שמי לורה אשכנזי.
- ש. לא התחרתנו עם חאלבי.
- ת. מקילה, זה מעורבים, על גבול סוריה-טורקיה. שם משפחתי לפני הנישואים היה לו.

ג'ס'ican